

**Натисніть тут, щоб
купити книгу на сайті
або замовляйте за телефоном:
(0352) 51-97-97, (067) 350-18-70,
(066) 727-17-62**

ДРАКОНАРІЙ

Edit Nesbith

THE BOOK OF DRAGONS

Translated by Volodymyr Chernyshenko

Едіт Несбіт

ДРАКОНАРІЙ

Переклад Володимира Чернишенка

Переклад з англійської:
Володимира Чернишенка

Перекладено за виданням:
E. Nesbit 'The Book of Dragons' Dover Children's, 2004. New York.

Казки, що увійшли до книги Едіт Несбіт «Драконарій», написані авторкою наприкінці позаминулого століття. Та попри сто з гаком років, які відділяють нас від моменту створення, усі вони видаються свіжими і оригінальними, ніби написаними ось щойно для сучасних дітей.

Дракон з'їдає футбольну команду, і це призводить до занепаду вітчизняного футболу, нечесного міського голову мешканці поза очі називають «мером», країну заповнили дракони, а преса мовчить... Але ні, казки з «Драконарію» — це не подобизна дійсності, не осучаснення старих казкових сюжетів. Це свіжа, нова і казкова дійсність, створена Едіт Несбіт.

Казки не мають спільної сюжетної лінії та ще й усі відбуваються у різних краях.

Деякі — у вигаданій країні Ротундії, де усі тварини мають неправильні розміри, а деякі — у Лондонському передмісті, щоправда, за годину пішки від Північного Полюса. Наскрізна ідея у них одна — дракони різних форм і розмірів: Вогненний дракон, який на ніч стає маленькою вогняною ящірочкою, Крижаний дракон, який розтає, опинившись біля святкового багаття, Сталевий дракон, який перетворюється на кішечку... І попри те, що майже у всіх казках дракони підступні, злі та нечемні, ця книга просякнута аурую драконолюбства. Адже дракони — це, перш за все, уособлення казки. Негативні герої у цих творах інші — злий намісник Нудаса зі своїми мисливськими гіпопотамами, честолібний чаклун дядечко Джеймс, уже згадуваний міський голова... Тобто — справжнє зло ховається у сучасному світі, зло казкове — це лише чергова пригода. А не було би драконів — не було б і пригод. Не було б і «Драконарію».

Для молодшого шкільного віку.

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.*

Навчальна книга — Богдан, просп. С. Бандери, 34а,
м. Тернопіль, 46002, тел./факс (0352)52-06-07; 52-05-48
office@bohdan-books.com   www.bohdan-books.com

Збут: (0352) 43-00-46, (050) 338-45-20

Книга поштою: (0352) 51-97-97, (067) 350-18-70, (066) 727-17-62
mail@bohdan-books.com

Розамунді, верховоді серед тих,
хто першими слухав ці казки,
присвячується «Драконарій»
зі щирою вірою в те, що вона колись
присвятить власну книгу тій, що зараз велить
вісьмом жажливим драконам
щонайсмирніше принасти
до її маленьких смаглявих носенят.

«Бестіарій»¹

Талоса так, що він саме будував палац, коли надійшла Звістка. Тож він покинув свої кубики розкиданими на підлозі — Нянечка прибере. Та зрештою, то була визначна Звістка! Спочатку почувся дзвінок від вхідних дверей і голоси зі сходів, тож Ліонель було подумав, що то прийшли газівники полагодити газовий ріжок, що не горів відтоді, як він спробував зачепити на ньому гойдалку.

Але потім несподівано увійшла Нянечка і промовила:

— Паничу Ліонелю, золотце, вони прийшли зробити тебе королем.

Тож вона спробувала перевдягти його, і причепурити, і вимити йому долоні та обличчя, а Ліонель увесь той час звивався у її руках, наче вугор, чи совався на стільці, та рюмсавав без угаву:

— О, Нянечко...

Або:

— Я впевнений, що мої вуха досить чисті...

Або ще:

— Не зважайте на моє волосся, воно в нормі...

І нарешті:

— Досить уже!

— Ти нікуди не підеш, якщо вже вирішив бути вугром замість короля! — сказала Нянечка.

---

¹ «Бестіарій» — слово походить від латинського *bestia*, що значить «звір». Отже, «Бестіарій» — це книга звірів, як правило, химерних, небезпечних, фантастичних... Люди в усі часи любили вигадувати казкових тварин, а їхні зображення часто збирали під однією палітуркою. Так з'явилися сирени, єдинороги, птаха Рух і... дракони!

Та ледь вона залишила його у спокої, як Ліонель помчав до дверей, відкинув защіпку і вибіг з кімнати, навіть не думаючи чекати на якийсь там носовичок. У вітальні його зустріли двійко страшенно серйозних панів у червоних мантиях з хутром та із золотими діадемами, що скидалися на неймовірно смачне тістечко. Вони низенько вклонилися Ліонелеві і найсерйозніший з двох промовив:

— Пане, ваш пра-пра-пра-прадід, король цієї країни, помер, тож тепер ви мусите стати королем.

— Не питання! — погодився Ліонель. — Коли починати?

— Вас коронують цього ж вечора, — відповів страшенно серйозний пан, який, щоправда, не був аж таким похмурим, як його приятель.

— Ви хочете, щоби я взяв із собою Нянечку? Коли саме мені прибути? Чи потрібно мені вдягати оксамитовий костюмчик з мереживним комірцем? — чемно запитав Ліонель, котрого частенько запрошували на чай.

— Вашу Нянечку доправлять до палацу пізніше. Ні, не варто перевдягатися, королівська мантия однаково все прикриє.

І страшенно серйозні панове провели Ліонеля до карети, запряженої вісьмома білими кіньми, що спинилася перед Ліонелевим помешканням. Ліонель жив у будинку номер сім, ліворуч, коли підійматися вулицею.

В останню мить Ліонель полетів сходами нагору, цьомкнув Нянечку і подякував:

— Спасибі, що вмили мене! Жаль, звісно, що я не допустив вас до другого вуха, але... вже ніколи. Дайте мені носовичок. До побачення, Нянечко!

— Бувай, мазунчику, — відповіла Нянечка, — будь чемним маленьким королем, кажи «дякую» і «будь ласка», не їж забагато ласощів і не забувай спочатку пригостити маленьких дівчаток.

Ось так Ліонель і став королем. Він ніколи на це не сподівався, думаю, так само, як і ви. Тож не дивно, що все йому було за дивовижу. Тому весь час, доки карета їхала містом, Ліонель покусував язика, аби пересвідчитися, що це йому не сниться. Бо якщо його язик справжній, то і все довкола теж справжнє, думав він. Лише півгодини тому хлопчик будував вежу з кубиків у дитячій кімнаті, а тепер — вулиці майорять прапорами, з вікон виглядають люди, махають хустинками і кидають на дорогу квіти. Одягнені в червоне гвардійці на тротуарах, дзвони в усіх церквах б'ють, наче дурні, і гучною піснею під акомпанемент їхньої музики лунає звідусіль: «Многая літа Ліонелю! Многая літа королю!»

Він трохи шкодував спочатку, що не вдягнув свого найкращого одягу, але швидко забув і думати про це. Він же не якесь там дівчисько, щоби перейматися такими речами. Дорогою страшенно серйозні пани, які виявилися Секретарем і Прем'єр-міністром, пояснювали Ліонелеві незрозумілі речі.

— Я думав, у нас республіка, — дивувався Ліонель. — Я був упевнений, що республікам не потрібні королі.

— Пане, ваш пра-пра-пра-прадід помер, коли мій дідусь ще був маленьким хлопчиком, — відповідав Прем'єр-міністр. — І відтоді громадяни збирали вам на корону. Кожен тиждень, знаєте, так вони вирішили, по шість пенсів з кожного, кому дають багато кишенькових грошей, і по півпенні з тих, кому найменше. Ви ж знаєте, є таке правило — корона повинна бути оплачена людьми.

— Але ж мій пра-пра-скільки-там-його-дід мав корону?

— Так, але він залив її оловом через марносластво, а усі коштовності продав, щоби купити книжки. Він був диваком, дуже добрим королем, звісно, але диваком — обожнював книги. І майже на смертному ложі він наказав залити корону в олово, але так і не встиг заплатити робітникамі...

Прем'єр-міністр змахнув сльозу, карета спинилася — і Ліонеля вивели з неї на коронування. Коронування — значно важча справа, ніж ви могли би подумати. Тому, коли все скінчилося і Ліонель нарешті зняв королівську мантию, і його руку перецілували усі, хто мусив це зробити, він був такий втомлений, що мав за найбільше щастя пройти у королівську спальню.

Там на нього чекала Нянечка з приготованим чаєм і смачнучим пирогом, і варенням, і канапками, і гарнісінькою тацею з червоними, золотими і синіми квітами. Підобідавши, Ліонель промовив:

— Мені би хотілося почитати. Не могли б ви дістати мені якусь книжку, Нянечко?

— Ну й дитя! — сказала Нянечка. — Та чи не думаєш ти, що розучився ходити, ставши королем? Піди і сам вибери книгу собі до вподоби!

Тож Ліонель спустився до бібліотеки. Там він застав Секретаря та Прем'єр-міністра, які вже було почали знову йому кланятися і розпитувати, чи щось його непокоїть, коли він вигукнув:

— Ого, як багацько книжок! Це все ваші?

— Вони ваші, Ваша Величносте! — відповів Секретар. — Це все надбання попереднього короля, вашого пра-пра-пра...

— Так, я знаю, — перебив Ліонель. — Що ж, я перечитаю їх усі. Я люблю читати. Так добре, що я вже вмію...

— Якби мені було дозволено давати поради Вашій Величності, — почав Прем'єр-міністр, — я порадив би не читати цих книг. Ваш пра-пра-...

— Так? — швидко перепитав Ліонель.

— Він був дуже добрим королем, але... Так, справді, визначним королем, у свій спосіб, але дещо... Гаразд, дивним.

— Божевільним? — радісно запитав Ліонель.

— Ні-ні! — обидва пани заперечливо закрутили головами. — Не божевільним, але, коли дозволено буде сказати, занадто розумним. І я не хотів би, щоб мій маленький король мав справу з цими книгами.

Ліонель виглядав спантеличено.

— Справа у тому, — пояснив Секретар, знервовано накручуючи свою руду бороду на палець, — що вашого пра-...

— Далі! — вигукнув Ліонель.

— Називали чаклуном.

— Але ж він ним не був?

— Звичайно, ні... Знаменитим королем був ваш пра-...

— Ясно.

— Але я би не чіпав ці книги.

— Лише одненьку, — вигукнув Ліонель, кладучи долоні на велику коричневу книгу, що лежала на письмовому столі. Її шкіряна палітурка була оздоблена золотими візерунками і бузково-червоними защіпками, а ще вона мала позолочені кутики, щоби шкіра не стиралася надто швидко.

— Я прогляну цю книгу, — сказав Ліонель, прочитавши на корінці назву: «Бестіарій».

— Не робіть дурниць, маленький королю, — заперечив Секретар.

Але Ліонель клацнув бузково-червоними заціпками і відкрив книгу. На першій сторінці він побачив Метелика з червоними, коричневими, жовтими та синіми плямами, так гарно намальованого, що він здавався живим.

— Ось, — сказав Ліонель, — чи ж він не гарний? Чому...

Та доки він говорив, дивовижний Метелик пурхнув своїми барвистими крильцями, знявся із пожовклої сторінки і вилетів у вікно.

— Бачите! — вигукнув Прем'єр-міністр, як тільки знову зміг говорити. — Це вона, магія...

Та король уже встиг перегорнути наступну сторінку. На ній була сяйлива птаха, прекрасна і досконала аж до найменшої блакитної пір'їнки. Нижче був напис — «*Райська Птаха*», і доки король милувався нею, вона розправила крила і злетіла зі сторінки.

Тоді Прем'єр-міністр відібрав книжку в короля, закрив її на тій самій сторінці, з якої щойно знялася Птаха, і поклав на найвищу полицю, до якої зміг дотягтися. А Секретар добряче трусонув королем і промовив:

— Але ж і вреднючий наш юний король!

Обидва виглядали дуже розлюченими.

— Та я ж не заподіяв жодної шкоди! — вигукнув Ліонель. Він, як і всі хлопчаки, не любив, коли його трусили.

— Жодної шкоди? — перепитав Секретар. — Хух! Але ж звідки ти знаєш, що буде на наступній сторінці? Ось питання: змія чи черв'як, стонога чи ще щось таке, навіть... навіть революціонер!

— Гаразд, мені прикро, що я засмутив вас, — промовив Ліонель, — давайте поцілуємось і будемо друзями!

Тож він поцілував Прем'єр-міністра і вони любенько собі грали у хрес-тики-нулики, аж доки не прийшов Секретар, щоби підвести кошторис.

Проте, коли Ліонель вже був у ліжку, він згадав про книгу і ніяк не міг заснути. Тож коли викотився круглий місяць, він пробрався до бібліотеки, видерся на полицю і взяв «Бестіарій». Хлопчик вийшов з книгою на терасу, де місячне світло осявало усе, наче вдень, і відкрив книгу. Перегорнув порожні сторінки з Метеликом і Райською Птахою та за-зирнув на наступну сторінку. Там було зображено дивну червону істоту, що сиділа під пальмами. Внизу було написано — «Дракон». Дракон не ворухився, але король, побачивши його, захряснув книгу так швидко, як тільки міг, і повернувся до ліжка.

Та на ранок йому знову закортіло подивитися на Дракона. Ліонель вийшов у садок і, щойно хлопчик розстебнув бузково-червоні защіпки зі смарагдами, книга сама відкрилася на сторінці з Драконом. Тієї ж миті з яскраво освітленої сторінки злетів велетенський Червоний Дракон, розправив такі ж яскраво-червоні крила і полетів через сад до пагорбів удалині. А Ліонель залишився наодинці з порожньою сторінкою, на якій, щоправда, zostалися пальми, жовтий пісок і червоні рисочки, де пензлик художника виліз за накреслені олівцем обриси Червоного Дракона.

Лише тоді Ліонель усвідомив, що ж він насправді накоїв. Не про-бувши королем і доби, він уже випустив на свободу Дракона, який міг бути небезпечним для його громадян. А вони ж так довго стягалися на корону для нього, і взагалі!..

Ліонель заплакав.

Секретар, і Прем'єр-міністр, і Нянечка — всі прибігли подивитися, що трапилося. Побачивши книгу, вони звичайно ж усе зрозуміли. Секретар сказав:

— Ти вреднючий маленький король! Поклади його в ліжко, Нянечко, і нехай він добре подумає про те, що накоїв.

— Можливо, мій пане, — заперечив Прем'єр-міністр, — ми спочатку з'ясуємо, що ж саме він вчинив?

Ліонель, заливаючись слізьми, відповів:

— То був Червоний Дракон! Він полетів до дальніх пагорбів, і мені так шкода! Пробачте мені!

Та Прем'єр-міністр із Секретарем і не думали пробачати Ліонелеві. Вони поспішали попередити поліцію та оцінити завдані збитки. Кожен робив, що міг. Вони скликали комітети і створювали загони самооборони, чекаючи Дракона, але той усе ще лишався на пагорбах і нічого не відбувалося. А між тим вірна Нянечка не занедбала свого обов'язку. Можливо, вона навіть зробила більше за усіх, бо надавала шльопанців юному королю і вклала його до ліжка без десерту, а коли стемніло — не принесла йому свічки для читання.

— Ти вреднючий маленький король, — сказала вона, — і ніхто тебе не любитиме!

Наступного дня Дракон усе ще не показувався, хоча наймрійливіші з Ліонелевих громадян божилися, ніби бачили Дракона, що літав над деревами. Тим часом Ліонель одягнув свою корону, виліз на трон і оголосив, що бажає видати трохи законів.

Із прикрістю мушу повідомити, що уже ні Прем'єр-міністр, ані Секретар, ані навіть Нянечка не могли ніяк вплинути на Ліонелеве рішення,

ЧЕРВОНИЙ ДРАКОН

Колір: червоний.

Особливі властивості: пашисть вогнем.

Довжина: 8 метрів (з хвостом).

*Розмах крил: понад 7 метрів, крила
велетенські!*

Оптимальна температура:

виключно до 35 градусів за Цельсієм.

не могли навіть зловити його і вкласти до ліжка, адже, сівши на трон, він ставав недоторканим. А це значить, що все сказане і зроблене ним вважалося істинним і правильним, а відтак не підлягало жодному сумніву. Тож він промовив:

— Нехай буде закон, що забороняв би людям відкривати книжки, хай то у школі чи будь-де!

Ці слова трохи обурили ледь не половину його громадян, зате інша половина — переважно діти — вирішили, що це чудова думка.

Тоді Ліонель видав закон, щоб усім було що їсти, і цей закон потішив усіх, окрім тих, хто й так мав надто багато усього. Коли ж іще кілька корисних нових законів було видано, король повернувся додому, будував вежі з піску і почувався дуже щасливим. Тоді ж він сказав своїй Нянечці:

— Тепер люди любитимуть мене, я ж бо придумав стільки гарних законів для них!

Але Нянечка зауважила:

— Не хвали дня до вечора, любий. Ми ж іще не стикалися з тим Драконом...

Наступного дня була субота, і надвечір Дракон врешті показав себе. Він несподівано напав на Ліонелеве королівство у всій своїй червоній красі та зжер футбольну команду, двох арбітрів, ворота і навіть м'яч.

Не дивно, що громадяни були невдоволені, вони казали:

— Нам було би краще залишитися республікою. Після того, як ми так довго стягалися на корону, і взагалі!..

А розумні люди хитали головами і вели бесіди про занепад вітчизняного футболу. І дійсно, після того випадку цей вид спорту надовго втратив популярність. Ліонель аж зі шкури пнувся цілий тиждень, на-

магаючись бути гарним королем, і його громадяни вже були не від того, аби пробачити йому того книжкового Дракона.

— Зрештою, — казали вони, — футбол — досить небезпечна гра, може, воно й на краще...

Подейкували, грубі та вперті футболісти так не сподобалися Драконові, що той виплюнув їх у такому місці, де вони грали лише у котячу колиску та інші ігри, які не роблять людей грубими та впертими.

Наступної суботи парламент зібрався, щоб обговорити ситуацію і розглянути проблему з Драконом. Та, на лихо, Дракон, що саме на ту пору прокинувся, адже була субота, сам розглянув парламент, і то так, що після розгляду не зосталося жодного депутата. Були спроби обрати новий, але ж депутати зазвичай ще більш непопулярні, ніж футболісти, і тому ніхто не хотів бути обраним. Довелось обходитися без парламенту. Наступної суботи усі трішечки нервували, але Дракон повадився тихо, лише між іншим згадав місцевий сиротинець.

Ліонель дуже, ну дуже засмутився. Він відчував, що то його непослух призвів до усіх цих неприємностей із парламентом, і сиротинцем, і футбольною командою, тому вважав своїм обов'язком зробити хоч щось, аби виправити становище. Лишалось лише придумати, що саме.

Райська Птаха з книги дуже мелодійно співала у трояндових кущах довкола палацу, а Метелик став зовсім ручним і частенько сідав Ліонелеві на плече, коли той прогулювався між високих лілей. Тому юний король вирішив, що не всі чудовиська з «Бестіарію» конче повинні бути лихими, як Дракон. Тож він подумав:

«А раптом мені вдасться звільнити таке чудовисько, яке би перемогло Дракона?»